

Masteravond online

Minicollege

Laurens ten Kate

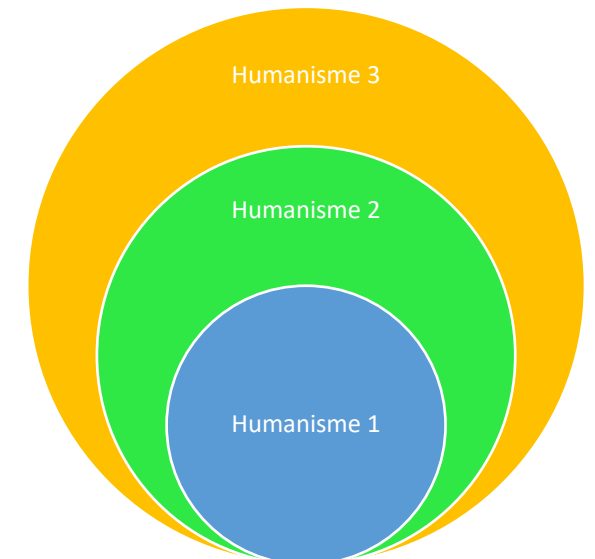
26 November 2020

Humanistiek en humanisme, wat hebben ze met elkaar te maken?

- De humanistiek kent vele thema's en onderzoeksdomeinen, zoals
  - zorg
  - burgerschap
  - zingeving
  - humanisering
- Een van die thema's, maar wel een centraal thema is humanisme
- *De humanistiek richt zich op de kritische bestudering van het humanisme, in al zijn mogelijke betekenissen en praktijken, door de geschiedenis heen tot in onze tijd*
- De humanistiek doet dat vanuit meerdere wetenschapsdisciplines:
  - Filosofie
  - Geschiedenis
  - Sociologie en psychologie
  - Educatiestudies
  - Politieke wetenschappen: globaliseringstheorie, ecologische studies, postkoloniale studies

Drie betekenis-cirkels van humanisme

- 1. De binnenste cirkel: levensbeschouwelijke stromingen met haar organisaties**
  - De UvH werkt samen met deze organisaties
- 2. Middelste cirkel: maatschappelijke beweging voor humanisering**
  - Je hoeft geen lid te zijn van een humanistische organisatie om humanist te zijn...
- 3. Buitenste cirkel: basiskenmerk van de moderne cultuur**
  - Ons 'culturele DNA'...

We zoomen in op 'humanisme 3'

- Een toonaangevend filosoof die dat humanisme in de buitenste cirkel heeft onderzocht:
- Michel Foucault (1926-1984)
- *De woorden en dingen. Een archeologie van de menswetenschappen* (1966):
  1. De mens gaat zichzelf centraal stellen in de wereld
  2. De mens gaat zichzelf onderzoeken... wordt zichzelf tot vraag
- De paradox van de moderne mens:
  - Zelfverzekerd en onzeker
  - 'Maître et possesseur du monde' (Descartes) *en* verloren in een lege wereld (Pascal)
  - Rationeel en irrationeel
    - Foucault's aandacht voor de afwijking: waanzin, criminaliteit, erotiek, geweld, verspilling

Tot slot een visueel
voorbeeld

Diego Velázquez
'Las Meninas'
(De hofdames)
1656

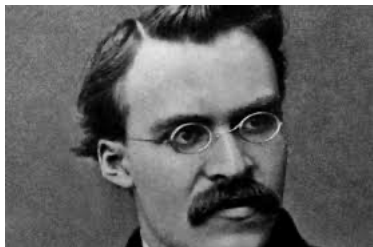
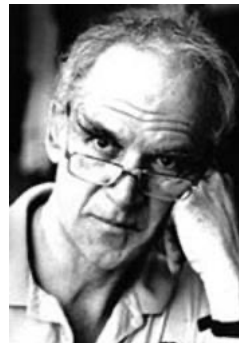
Het
openingshoofdstuk
van *De woorden en de
dingen* gaat over dit
doek...

- De hofschilder in Madrid... maar hier wordt geen hofhouding geschilderd!
- De mens komt centraal te staan: de schilder schildert geen object, hij schildert zichzelf al schilderend
- Maar de mens waarom het gaat is verdwenen: de koning en zijn vrouw
- Of toch niet? De spiegel...
- De plaats van de macht is leeg geworden
- In hun plaats staan wij: 'verdwenen', onzichtbaar, en toch aanwezig
- Schildert Velázquez eigenlijk óns, hier en nu?

• In de Master Humanistiek behandelen we verschillende van deze facisnerende denkers die de moderne cultuur en haar humanisme kritisch onderzoeken... zoals

- Charles Taylor
- Hannah Arendt
- Arjun Appadurai
- Martha Nussbaum
- Peter Sloterdijk
- Hartmut Rosa
- Emmanuel Levinas
- Friedrich Nietzsche

In September 2021 starten we. Welkom!